

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

Вилоят ижтимоий-сиёсий газетаси

ТОШКЕНТ НАҚИҚАТИ

1928 йил 11 декабрда асос солинган • 1997 йил 1 ноябрь, шанба • № 87 (10.966) • Эркин нархда сотилади

ЎЗБЕКИСТОН-ВЕНГРИЯ:

ҲАМКОРЛИК УФҚЛАРИНИ КЕНГАЙТИРИШ ЙЎЛИДА

ВЕНГРИЯ РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ АРПАД ГЕНЦНИНГ ЎЗБЕКИСТОНГА ТАШРИФИ ДАВОМ ЭТМОҚДА

30 октябрь куни «Дўрмон» қароргоҳида мамлакатимизга расмий ташриф билан келган Венгрия Республикаси Президенти Арпад Гёнцни расмий кутиб олиш маросими бўлди.

Олий мартабали меҳмон шарафига фахрий қоровул саф торди. Ўзбекистон Президенти Ислам Каримов ва Венгрия давлат раҳбари Арпад Гёнц шохсупага кўтарилиди. Ҳар икки мамлакатнинг Давлат мадҳиялари янгради. Президентлар фахрий қоровул сафи олдида ўлдидилар.

Расмий кутиб олиш маросими ниҳоясига етгач, Ислам Каримов ва Арпад Гёнцнинг яқма-яқма суҳбати бошланди.

Президентлар жаҳон сийасатидаги доллар масалалар, дунёвий муаммолар, хусусан, халқаро террорчилик, қурол-яроғ ва наркотик моддалар контрабандаси, минтақавий хавфсизлик, сайёравий имкёсда тинчлик ва барқарорлик хусусида, шунингдек, Марказий Осиё, Шарқий ва Марказий Европа мамлакатларида кечаётган воқеалар юзасидан фикр алмашдилар.

Мамлакатимиз раҳбари Ўзбекистонга ташрифи учун А. Гёнцга миннатдорлик билдириб экан, мазкур ташриф ўзаро муносабатларни янги босқичга кўтаришига қатъий ишоничини айтиди. Венгрия Президенти Ислам Каримов раҳбарлигида Ўзбекистон юрифтаган ички ва ташқи сийбат, юртимиздаги ислохотлар жараёнини юқори баҳолаб, мамлакатимизга ташрифидан кетма-кет, Ўзбекистон билан Венгрия ўртасидаги ҳамкорлик алоқаларини хар томонлама ривожлантиришдан иборат эканини таъкидлади. Шунингдек, А. Гёнц мамлакатимиз раҳбарига Венгрияга ташриф буюришни тақлим қилди. Тақлим мамлакатимиз раҳбари томонидан манмуният билан қабул қилинди.

Ўзбекистон ва Венгрия расмий делегацияларининг кенгайтирилган таркибдаги музокаралари бошланди. Музокараларда ўзаро муносабатларнинг бугунги аҳоли ва истиқболи, икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорлик алоқаларини янада кенгайтириш, бунинг учун мавжуд имкониятлар ва хар икки давлатнинг иқтисодий, ақлий, сийсий салоҳиятини тўла ишга солиш масалалари кенг муҳокама қилинди.

Президентлар мамлакатларимиз ўртасидаги хар томонлама алоқаларни янада кенгайтириш, халқаро ташкилотлар доирасидаги ҳамкорликни ривожлантириш зарурлигини таъкидладилар.

— Биз Венгрияни Марказий Европадаги ишончли ва муҳим ҳамкорлардан деб биламиз, — деди Ислам Каримов. — Мамлакатларимиз ўртасида ҳамкорликни ривожлантириш учун барча соҳаларда катта имкониятлар мавжуд. Бундан ташқари, биз Венгриянинг Марказий Европа, қолаверса бутун дунёда тугган ўрнини юқори баҳолаймиз.

Кенгайтирилган таркибдаги музокаралар якунида қўшма ҳужжатларни имзолаш маросими бўлиб ўтди. Президентлар Ўзбекистон Республикаси билан Венгрия Республикаси ўртасида хар томонлама ҳамкорлик ва дўстона муносабатларни янада чуқурлаштириш тўғрисидаги Декларацияни имзоладилар. Шунингдек, икки мамлакат ҳукуматлари ўртасида дипломатик паспортга эга бўлган фуқароларнинг ўзаро визасиз сафари тартиблари тўғрисидаги Битим, «Ўзбекистон» Миллий компанияси билан Венгриянинг саноат, савдо ва сийёҳлик вазирлиги ўртасида сийёҳлик соҳасида ҳамкорлик тўғрисидаги Битим имзоланди.

Президентлар оммавий ахборот воситалари вакиллари учун матбуот анжумани ўтказди. Ислам Каримов ва Арпад

Гёнц яқма-яқма суҳбат чоғида ҳамда музокараларда кўриб чиқилган масалалар буйича хар икки давлатнинг нуктаи назари яқин ва ўхшаш эканлиги намёнён бўлганини айтишди.

Матбуот анжуманида Ислам Каримов сўнги кунларда Тожикистонда юз бераётган воқеалар ва мазкур воқеалар хусусидаги гапларга тўхталиб, жумладан бундай деди:

— Тожикистонда содир бўлаётган воқеалар — ушбу мамлакатнинг ички иши. Бирок, сўнги вақтда Россия оммавий ахборот воситаларида Тожикистондаги тартибсизликлар, хусусан, икки мамлакат чегараси яқинидаги мижрадорлар Ўзбекистон томонидан рағбатлантирилади, деган фикрлар кўп айтиляпти. Бу чиқишларнинг қай мақсадда ва ким томонидан амалга ошириляптигани барчага маълум. Айрим сийсий кучлар Марказий Осиёдаги суҳиш ҳам мураккаб вазиятни издан чиқариш, минтақда кескинликни оширишни кўзлаб шундай йўл тутаётгани сир эмас.

Айрим мамлакатларда мавжуд ички муаммолардан, ҳокимият учун кураш ўйинларидан кенг жамоатчилик кўзини шамгалат қилиш учун мана шундай бўҳтонлар, сийсий наўранглар ўйлаб топилмаётди. Ваҳоланки, нима бўлса-да, ўзбек тожикча, тожик эса ўзбекча ҳеч қачон қарши бормайди. Комил ишонч билан айтиш мумкинки, икки миллатни бир-бирига қарама-қарши қилиб қўйиш йўлидаги фарзали мақсадлар ҳеч қачон самара бермайди.

Анжуманида Ислам Каримов Афғонистонда кечаётган воқеаларга ҳам тўхталиб, бу мамлакатдаги мижраларнинг фақат музокаралар йўли билан бартароф этиш мумкинлигини таъкидлади. — Бундан бошқа йўл йўқлигини ҳаётнинг ўзи кўрсатиб турибди, — деди Ислам Каримов.

«Толибон» ҳаракатига келсақ, шундай айтиш керакики, толиблар Покистон, Саудия Араб Амирикларида бошқа ҳеч қайси давлат томонидан расмий ҳукумат сифатида эътироф этилмаган ва ташқи оламдан ақриллаб қолган. Шу омиларнинг ўзинг бир кун келиб «Толибон» раҳбариятини музокараларга розилик беришга мажбур қилади.

Венгрия Президенти Арпад Гёнц Ўзбекистон Республикаси Президент Ислам Каримов ҳамда Венгрия Республикаси Президенти Арпад Гёнц фахрий қоровул сафи олдида ўтди.

Шундан сўнг олий мартабали меҳмон Бош вазир Уткир Султонов ҳамроҳлигида Ўзбекистон миллий боғига ташриф буюрди. Венгрия Президенти Арпад Гёнц улуг бобоқалонимиз, газал мулкнинг султони Алишер Навоий ҳайкали пойига гул қўйди.

Шу куни Венгрия Президенти Арпад Гёнц Бош вазир У. Султонов ҳамроҳлигида қадимий Самарқанд зиёратига йўл олди.

31 октябрь куни «Дўрмон» қароргоҳида мамлакатимизга расмий ташриф билан келган Венгрия Республикаси Президенти Арпад Гёнцни расмий кутиб олиш маросими бўлди.

Вилоят ҳаёти

янгиликлар, одамлар, воқеалар

1,5 МИЛЛИОН ЖУФТ ТАЙЁРЛАНДИ

АНГРЕНДАГИ «Ўзбекрезинотехника» ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчи-хизматчилари кенг истеъмол молларидан ҳисобланган қалиш тайёрлаш суръатини ой сайин жадаллаштирмоқдалар.

Бунда хом ашё ва материаллар етказиб берувчилар билан ҳамкорлик пухта йўлга қўйилганлиги айни мудоао бўлди. Айниқса, Россиядаги қатор корхоналар билан тузилган шартномалар қўл келмоқда. Жорий йилнинг тўққиз ойида маҳсулот тайёрлаш суръатининг ортиши ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 155 фоизни ташкил этди. Савдо шохобчаларига 1 миллион 556 минг жуфтдан ортқ қалиш етказиб берилди. Собир ҲАМИДОВ.

ДЎСТОБОДА ЯНГИ КОРХОНА

Яқинда Қуйичирик тумани маркази Дўстобод шаҳрида «Гул-Мир дери» ўзбек-турк қўшма корхонасининг очилиш маросими бўлиб ўтди.

Корхона бир йилда 10 миллион АҚШ доллари ҳақида махсулот — 100 минг донна чарм курткалар ишлаб чиқаряди. Шундан 7 миллион долларлиги чет давлатларга экспорт қилиниши, 3 миллионлики махсулот эса Ўзбекистоннинг ички бозорларида сотилиши мўлжалланмоқда. Терига ишлов бериш ва ундан махсулот ишлаб чиқариш билан шуғулланувчи ушбу корхонанинг очилиши 200

ШАҲАР ҲОКИМЛИГИДА ДАВРА СУҲБАТИ

Уруш ва меҳнат ногиронлари ва уларнинг оила аъзоларига яқиндан гаўҳирлик қўрсатиш Олмалик шаҳар ҳокимлигининг доимий эътиборида бўлиб келяпти.

Ҳокимлик бу ишни янада кучайтириш ҳамда ўзини бошқариш органларини ҳам жалб этиш мақсадида яқинда давра суҳбати ўтказди. Унда шаҳардаги маҳаллаларнинг раислари, соғлиқни сақлаш муассасаларининг вакиллари қатнашдилар. Шаҳар шифокорлик меҳнат эксперти комиссиясининг раиси Эркин Бердиев ногиронларнинг ижтимоий ҳимояларини қўллаш ва уларнинг соғлигини тиклаш, оила аъзоларига ёрдам қўрсатиш борасида қилинаётган ишлар ва шу соҳада рўй берган янгиликлар ҳақида сўзлаб берди, саволларга жавоб қайтарди.

Ҳокимлик ўтказган бу тадбирда маҳалла ўз-ўзини бошқариш органлари ва соғлиқни сақлаш муассасалари олдига моддий ёрдамга муҳтож ногиронлар билан иш олиб боришни янада кучайтириш ва изчил назорат қилиб бориш вазифалари қўйилди. Раҳим ҚОДИРОВ.

АВТОКОРХОНАЛАРДА КОНСЕРВА ЦЕХИ

КЕЙИНГИЙ йиллар ичда «Тошвилюктранс» тизимидаги корхоналар ҳақ истеъмол буюмларини ишлаб чиқариш борасида ҳам фаоллик кўрсатмоқдалар.

Бундай цехлар, айниқса, Чирчиқ, Олмалик шаҳарлари ҳудудидаги автотокорхоналарда қўлайди. Яқинда Алимқендаги 4Б-автотокорхонада мева, сабзавот махсулотларидан консерва тайёрлаш цехи фойдаланишга топширилди. Саид АҲМЕДОВ.

Вилоят туманларида пахта тайёрлашининг бориши тўғрисида 1997 йил 31 октябргача бўлган МАЎЛУМОТ

(режага нисбатан фойза ҳисобида) Биринчи устун — туманлар, иккинчи устун — бир кунда, учинчи устун — мавсум бошидан бери

Туман	1996 йилда бўлган эди	1997 йилда бўлган эди
Юқоричирик	0,67	105,60
Ўртачирик	0,71	103,90
Янгиёул	1,06	89,18
Чиноз	0,76	87,35
Бўка	0,93	86,44
Оққўрғон	2,00	81,26
Бекобод	0,69	80,05
Қуйичирик	1,00	77,49
Покент	1,01	77,16
Вилоят бўйича	1,01	86,61
1996 йилда бўлган эди	1,12	82,91

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИ АХБОРОТИ

Сўнги йилларда мамлакатларимизда аҳоли маблағларига нисбатан жуда кўп қаллобликлар содир бўлганининг гувоҳимиз. Турли қинғир йўллар билан сохта шухрат орттирган «фирма» ва «жамгарма»лар одамларга яқин орада олтин тоғлар, яъни катта миқдорда фойза тўлашни ваъда қилиб, қўлларга тўшган барча маблағларни ўзлаштириб, тўлов пайти келганда кўздан ғойиб бўлмоқдалар. Бундай кўнгилсиз ҳодисалар, афсуски, бизнинг мамлакатимизда ҳам учраб турибди. «Цукурс-бизнес» ташкилотининг одамлар маблағини но-поқ йўллар билан қандай ўзлаштиргани, пировардида кенг жамоатчиликнинг лаънатига учрагани кўпчилигининг ҳаёлидан кўтарилмаган бўлса керак, аммо Бухоро сугурта компанияси вакиллари ана шу ношуҳ воқеадан етарли сабоқ чиқармаган экан. Сугуртачилар соддадил одамлар кўнглини овлаб, уларнинг бўш маблағларини ўзлаштиргани, ўзларининг берган қоп-қоп ваъдалари устидан чиқмагани юзасидан тегишли идоралар олдида ҳисоб бермоқдалар. Мана шундай кўнгилсиз ҳодисалар такрорланмаслиги учун республика марказий банки яна бир бор еслатиб ўтади: ортқча пулларингизни ишончли бўлмаган фирма ва жамгармаларга эмас, балки марказий банк рухсатномасини олган ташқи иқтисодий фаолият миллий банки, «Асака», «Замин», Халқ банки, «Ўзсаноатқурилишбанк», «Тадбиркор», «Пахтабанк», «Цукурс-бизнес», «Фаллабанк», «Ўзметасабзавотбанк», «Савдогар», «Алоқабанк», «Ўзсаёҳатинвестбанк», «Турон», «Ипак йўли», «Авиабанк», «Ўзентилсанноатбанк», «Трастбанк», «Ўзуйжойжамгармабанк», «Сармоабанк», «Илмтехбанк», «Андихонбанк», «Наманганбанк», «Парвинабанк», «Умарбанк», «Олимбанк», «Ўтбанк», «Ўзприватбанк», «АБН Амробанк» ва «ЎзДЭУбанк»да сақланг.

УЗР ЗИЁНИНИНГ ЎРНИНИ ТўЛДИРМАЙДИ

БЕШ қўл баробар эмас: айримлар борки, фақат, ўз фойдаси, ўз манфаатини ўйлайди. Ана шу ўй, фикр билан баъзида ноҳўра халқ-харақатларга йўл қўйганда ҳам ҳижолат бўлмайди. Ҳа, энди, ким билиб ўтирибди, деган ҳаёлга боради.

Чиноз туманидаги Т. Эр-назаров номи жамоа ҳўжалигида истиқомат қилувчи Йўлдош Шодмонов ана шундай тоифага кирувчи инсонлардан экан. Бўлмаса, молларини пахтазорга қўйиб юбориб, не-не машаққатлар билан етиштирилган ҳосилнинг пайҳон этилишини кўра-бизла туриб, юраги ачишмасмиди? Пахта — бу элнинг, кўнглининг ризқ-рўзи-ку! Қолаверса, ҳозирги кунда хар бир фуқаронинг фикри-ёди далада, қолган ҳосилни тезроқ йиғиб-териб олинишига ҳисса қўшиш билан банд. Эюрт қайғуси билан ёнган одамлар бу ишга баҳоли-қудрат ҳисса қўшишдан кўнглини таскин тояпти-ку! Наҳотки, ҳўжаликда яшаб, деҳқончиликдан туз-насиба топиб, рўзгор тебратаятган Йўлдош акага ўхшаганларга бундай ҳў-туғулар бегона бўлса? Бепааровлик шўнчалик бўладими?! Унга тегишли моллар, ҳисоблаб кўришса, савкам 12 сотих пахта майдонини пайҳон этипти-я. Мутахассислар дарҳол бу элнинг ҳисоблаб чиқишди. Катта миқдорни ташкил этди. Катта ўйловчи Йўлдош Шодмонов иши судга оширилди.

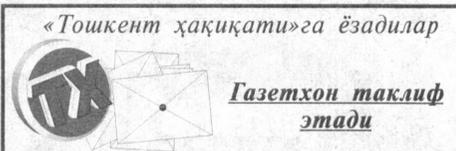
Покент туманидаги «Пскент» жамоа ҳўжалигида яшовчи фуқаро Холида Усмонова ҳам ўзинча чорвадорман, пода-пода қўйла-рим бор, деб юрибди-да. Лекин, шундай керилишга унинг ҳақи борми? У чорва молларини ўз пешонаси билан тонган ем-хашаги хорибига боқса бошқа гап эди. Хаво очик бўлди дегунча, уёқ-буёққа аланглайди-да, пода-пода қўйларини «бор, ўз ризқларининг ўзларинг топиб» деб экин-зорларга ҳайдаб юборди. Назарига у хеч қандай ноҳўра иш қилмаётгандек... Лекин, қўй-қўйда, жониворларни «тергаб» буладими. Хаш-паш дегунча улар ҳали пахтаси тўла-тўқис териб олинмаган пайкалларга ўтиб кетади. Чаноклардаги пахталарни юқиб-яялаб, ер билан битта қилиб тўқади. Назоратчилар бу ишдан тезда огоҳ бўлдилар. Қарангки, Холида опанинг қўйлари беш сотих пахтазорни пайҳон қилибди. 4300 сўм зарар келтирибди. Бу зарар ундириб олинди. Бундан ташқари суд орқали яна катта жарима солинди. Ана шундан сўнг Холида Усмонова, Йўлдош Шодмоновнинг ҳам эо-хушлари «жойига» келиб, қўзлари мошдек очилгандек бўлди. — Энди бундай бўлишига йўл қўймаймиз, мол-ҳолимизни қатъий назоратта оламиз. Узр, дейишди улар. Лекин, булар иш бўлиб, бўёги синган эди. Узр айтиш, қолавер-

са, жарима тўлаш билан келтирилган эиёнини ўрнини қоплаб бўлмайди-ку. Наҳотки улар бунини тушунамаслар! Ахар ўтган йиллари ҳам бундай ҳоллар содир бўлган эди. Сабоқ чиқариш шўнчалик қўйинми?! Афсуски, қўйин бўлаётгани рости. Холида, Йўлдошлар бир эмас, икки эмас, ўн эмас, ўн беш эмас, жуда кўнчилиги ташкил этишяпти.

Ҳўққини ҳимоя қилиш органлари ходимлари Ўзбекистон Республикасининг 1994 йил 21 ноябрда чиқарилган «Экинларнинг пайҳон этилишига қарши курашни кучайтириш тўғрисида»ги фармони буйича вилоятимиз ҳудудида текшириш олиб борар эканлар, ана шундай ҳулоса чиқаришга асос бўладиган халқ-харақатларни аниқладилар. Вилоят ҳудудида жами бўлиб 276 та экинларни пайҳон қилиш ҳолатлари аниқланди. Айбдорларга нисбатан қўнғий чоралар қўрилди. Фуқароларга 156 минг 630 сўм жарима солинди. Бундай ҳолатлар, айниқса, Оққўрғон, Ўртачирик, Бўка, Бекобод ва Чиноз туманларида кўп содир этилмоқда. Тўғри, ички ишлар ходимлари, ўз-ўзини бошқарув идоралари, маҳалла қўмиталари ва жамоа ҳўжаликларининг раҳбарлари билан ҳамкорликда аҳоли ўртасида Президент фармонининг бажарилишини таъминлаш нақадар муҳимлиги ҳақида катта тушунириш ишлари олиб борилямоқда. Жойларда ички ишлар идоралари ходимлари томонидан ташқи этилган кузатув постлари ҳам фаолият

кўрсатмоқда. Лекин, назаримизда, бу қўрилишдан чора-тадбирлар камлик қилмаётганга ўхшайди. Текширувнинг самарадорлиги ва изчиллигини таъминлаш учун ҳали кўп иш қилиш керак. Акс ҳолда айрим фуқаролар томонидан молларни ҳамон далаларга ҳайдаб юбориш, экинларни пайҳон қилинишига йўл қўйиш, бу ҳам майли-я, чорва молларининг даладан ўғирлаб кетилиши ёки йўқолиб қолиши сингари ноҳўш ҳолатлар хар бир туманда, ҳудудда тез-тез учраб турмаган бўларди.

Бунда жойлардаги ҳўжалик раҳбарларининг ҳам айби борлигидан кўз юмолмаймиз. Кўп ҳолларда улар талабчанликни бўшаштириб юбормоқдалар. Масъулятни тўла-тўқис ҳис этмаёттилар. Ортиқ бундай аҳолга йўл қўйиб бўлмайди. Экинларнинг пайҳон қилиниши — бу халқнинг ризқ-рўзи қийилишига томошабин бўлиб туришдан бошқа нарса эмас. Бундай ноҳўш воқеаларнинг олди олинмас экан, келтирилган эиёнининг салмоғи қандайдир камаймайди. Бу нафақат биз — ҳўққини ҳимоя қилиш органлари ходимлари, балки, қишлоқда яшайдиган хар бир фуқаро зиммасига катта масъулятиг юкляйди. М. ҚОРАБОЕВ, вилоят ички ишлар бошқармаси жиноятчиликнинг олдини олиш бошқармаси катта назир, милиция подполковниги.

ТАНҚИДГА ЭЪТИБОР БЕРИЛСА...

Хурматли таҳририят ходимлари!
 Республикада нашр этилаётган барча газета ва журналларнинг ўз ўқувчиси бўлганидек, «Тошкент ҳақиқати»нинг ҳам кўплаб муштарийлари бор. Чунки, бу газетани вилоятимиз кўзгуси, таъбир жоиз бўлса минбари, деб биламиз.

Бугунги кунда ҳар бир нашрнинг ўзига хос йўналиши, шунингдек, макъеи бўлиши керак. Улар ўз муассислари талабига жавоб берибгина қолмасдан, балки, оммабоп мавзуларда ҳам халқ диққат-эътиборини ўзига қарата оладиган мақолалар ёритиб туришлари даркор. Бу орада фахр билан тилга олсак арзийдиган нашрларимиз ҳам йўқ эмас.

Биз «Тошкент ҳақиқати» газетасининг кўп йиллик ўқувчиси сифатида вилоятимизнинг барча кексао ёши севиб ўқийдиган газетасига айланишни истардик.

Бугунги кунда демократик давлат барпо этиш йўлида бораётган ёш мустақил диёримизда матбуотнинг роли нақадар кучли эканлиги аён бўлмоқда. Уни «туртинчи ҳокимият» даражасига кўтариш сиз журналистларнинг бурч ва вазифаларингиз, деб ҳисоблаймиз. Шунинг эътиборига олган ҳолда биз газета саҳифаларида рангбаранг мақолалардан ташқари ўткир фелъетон, танқидий мақолаларга ҳам кўпроқ эътибор берилишини, жамиятимиз ривожига тўқинлик қилаётган, ўз бурч ва вазифаларига бефарқ муносабатда бўлаётган шахслар ҳақида очик-ойдин ёзишларингизни сураймиз. Ахир танқид инсонни ўз хатоси устида ишлашга ундайди-ку! «Тошкент ҳақиқати»да эса ана шундай мақолалари ҳам учратамиз. Нима, вилоятимизда ҳамма нарса рисоладагидек-ми? Йўқ, албатта, гурuch куракмасиз бўлмаганидек, ўз ишига масъулиятсиз ташкилот ва идора раҳбарлари ҳам топилади. «Тошкент ҳақиқати» ана шунларнинг кўзини очини, уйқудан уйғотини, тўғри йўлга бошлаши керак. Шундангина бепарволикка чек қўйилади, газета ўз ўқувчиларини излаб топади.

Гулжаҳон АЗИЗОНОВА,
 кутубхоначи,
Марям ҚОДИРОВА,
 толиба.

Ҳуқуқий билим сабоқлари

ХУРМАТЛИ таҳририят! Мен бадий асарлар билан бирга сиёсий адабиётларга ҳам қизиқаман. Газета-журналларни ўқиб бораман. Гоҳо бирон сўз устида ўқитувчилар билан ҳам тортишиб қоладиган пайтлар бўлади. Яқинда «Парламент» нима деган саволга муаллимимиз етарли жавоб беролмагандек туюлди. Тенгдошларим ҳам аниқ жавоб бериша олмади. Агар илोजи бўлса, «Парламент»нинг маъноси, моҳияти ҳақида ба-тафсилроқ маълумот берсангиз.

Гулсара САТТОВА,
 Чимкент шахри.

Биз муштарий саволига жавоб беришни Тошкент Давлат юридик институти доценти, юридик фанлари номзоди Омонулла МУҲАММАДЖОНОВдан илтимос қилдик.

— Инсоният ҳуқуқий тафаккурининг махсули ҳисобланган ҳақда жамиятнинг умумийлик вакиллик муассасаси сифатида дунёга келган парламент узок йиллар давомидаги тарихга эга ва унинг илдизлари XII—XIII асрлардаги инглиз парламенти ва испан кортесларига бориб тақалади. Парламент сўзининг луғавий маъноси французчадан олинган бўлиб, «тапирмоқ» маъносини англатади. Парламентариизм катта тарихий босқични босиб ўтди ва унинг чинакам тарихи буржуа инқилоблари даврида бошланган, десак хато қилмаган бўламиз.

ПАРЛАМЕНТ ҚОНУН ЧИҚАРУВЧИ ҲОКИМИЯТДИР

лар бўлган. Хусусан, салтанат соҳиблари кенгаш тарихида фаолият юргизган маълум соҳалар бўйича маслаҳатчиларни ўз саройларида тутанлар. Кенгаш тарихидан шариат ва фикр илмининг билимдонлари, тарихчилар, қалам аҳли, олимлар ўрин олган бўлиб, уларни кўпинча адабиётларда «Сарой хизматчилари» ёки «Сарой мулозимлари» деб юритилган. Масалан, Амир Темур кенгаш аъзоларини махсус фармон асосида ўн икки табақа вакиллардан тайинлаб, кенгаш ёки курултоида уларнинг ҳар бирини илми ва жамиятда тутан макъсига қараб, қаердан жой олишга аниқ белгилаб қўйган. У ўз «Тузук»ларида ҳар бир тадбир ва ишни кенгаш маслаҳатига асосан олиб бор-

ганларини тузишда, уларнинг шахсий тарихини белгилашда иштирок этади.

Ўзбекистон Конституциясининг 78-моддасида республика Олий Мажлисининг мутлақ ваколатлари рўйхати берилган. Улар жумласига

— Парламентнинг қонун чиқарувчи ҳокимиятини амалга ошириш билан боғлиқ ваколатлари — Конституцияни қабул қилиш, унга ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш, қонунлар қабул қилиш, бож, валюта ва кредит ишларини қонун йўли билан тартибга солиш;

— Ўзбекистон Республикасининг ички ва ташқи сиёсатининг асосий йўналишларини белгилаш билан боғлиқ ваколатлари — давлат стратегия дastурларини, бюджетини қабул қилиш, солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларни белгилаш, халқаро шартномаларни, битимларни тасдиқлаш, барвақт тўхатиш;

— Олий Мажлис ва маҳаллий вакилик органларига сайловларни тайинлаш, Президент сайлови кунини белгилаш, Конституциявий Суд, Олий суд, Олий ҳужалик судини сайлаш каби қатор вазифалар киритди...

1994 йил 25 декабрда мустақиллик шариоитида илк бор республикамиз Парламентига — Олий Мажлисга сайловлар кўп партиявийлик асосида ўтказилди. Эндиликда Олий Мажлис тарихида Халқ демократик партияси, «Ватан тараққийти», «Адолат» социал-

ламентлар кўриб турганингиздек, гарчи ранг-баранг бўлсада, аммо уларнинг барчаси давлат идора усулида муҳим ижтимоий вазифа — қонун чиқарувчи ҳокимият вазифасини ўтайди.

Шу ўринда аксарият мамлакатларнинг парламент институтига эга эканлигини таъкидлаш ўтмак жоиз. Ҳозир ер курашидаги мавҳуд 200 га яқин давлатнинг қарийб 160 тасида олий қонун чиқарувчи вакиллик органлари — парламентлар бор.

Бой сиёсий ва давлатчилик аъёналарига эга бўлган Шарқ мамлакатларида ҳам давлат бошқарув тизимида парламент сингари ва ўта ўхшаш тузилма-

ганини ва ворисларига ҳам келажакда унга қатъий амал қилишни тайинлаганлиги ҳақида ёздади.

Парламентнинг қонун чиқарувчи орган сифатидаги аҳамияти унинг ҳуқуқ — тартиботни мустақамловчи халқ ҳокимиятичилигини амалга оширишда яққол намоён бўлади. У мамлакат ҳаётини қонун йўли билан тартибга солиб, ҳуқуқий давлатни шакллантиришга хизмат қилади.

Ўзбекистон Республикасида ҳам жаҳон ҳуқуқий амалиётдан унумли фойдаланиб, халқроқ мароғларга жавоб берадиган парламент — Олий Мажлисининг ҳуқуқий мақоми, уни тузиш тартиби, ваколат доираси 1992

Пахта — 97

ЭЛ АРДОҒИ

БИР ДОНА чигитни ерга экиб, олпоқ чаноқлар чаманини яратгунча деҳқон неча бор шу ерга эгилди, қанчадан-қанча уйқусиз тунларни бедор ўтказмайди, дейсиз. Бир чаноқ пахта! Унда олам-олам завқ бор, ҳарорат бор. Ёз бўйи қилинган фидокорона меҳнатнинг самараси бу. Шу бир чаноқ пахтани деҳқоннинг муҳаббати ҳақидаги сўнгисиз қўшиқча таққослагим келади.

Чиноз тумани қишлоқ ва сув ҳўжалиги бошқармаси Бош ҳисоботи Ҳамидилла Фаёзуллаев қаёққадир шошиб турганини сездим. Унинг юз-кўзларидан, кийимларидан ҳали чанг гўбри ариб улғурмагани ҳам кўриниб туради.

— Хонага бир қақиқа кирганим, — деди ҳижолатли овозда Ҳамидилла ака, — Собир Раҳимов номли жамоа ҳўжалиги йиллик пахта тайёрлаш режасини удалади. Айниқса, Ҳафиз ака Қосимов бошчилик қилаётган бригада пахтакорлари 50 гектар ерда деҳқончилик қилиб, ҳар гектар ердан 35 центнердан ҳосил кўтариб, зиммадаги режани бажариб қўйганларига анча бўлди. Оқсоқолни тартиқлаб келсак, нима дейсиз?..

Бу йилги «оқ мавсум»да Собир Раҳимов номи жамоа ҳўжалиги меҳнаткашлари 654 гектар майдонда деҳқончилик қилдилар. Фидокорона меҳнат ўз самарасини берди. Эл хирмонига 1645 тонна оқ олтин етказиб беришга аҳд қилинган эди. Бугунги кунга келиб режа ва мажбурият шараф билан удаланди. Оилавий пурат жамоалари, бригада ва бўлимлар ҳам бирин-кетин зиммага олинган режа-

ни бажариб, қўшимча мажбурият ҳисобига пахта топшираётдилар.

Биргина мисол. Жамоа ҳўжалиги бош ҳисобчиси ёрдамчиси Маҳаммадҷон Қорабоев оила аъзолари билан саккиз гектарлик ташланмак ерини текислаб, ер очди. Улар астойдил меҳнат қилиб, салт ерини оби-тобига келтирдилар. Қорабоевлар оиласи ҳўжалик хирмонига 25 тонна, ҳар гектар ердан 31 центнердан ҳосил кўтарганликлари ҳақидаги хўшбаҳар ҳаммани ҳайратга солди.

Шу ўринда юртбошимиз Ислам Каримов кунни кеча қишлоқ ҳўжалигида иқтисодий ислохотларни чуқурлаштириш бўйича республика комиссиясининг дастлабки йилги ҳисоботида: «... деҳқончилик, айниқса, пахтачилик жамоа бўлиб ишлашни талаб этади. Бунақан ташқари ерни ҳақиқий деҳқонгагина бериш лозим. Ҳақиқий деҳқонни аниқлаш ҳам мураккаб масаладир. Ана шу ҳолатни инобатга олиб, деҳқончиликка оилавий пурат шаклини қўллаш ерга эгаллик қилишда, даромадни тақсимлашда эса пайчилик усулидан фойдаланиш мақсадага мувофиқдир», деб таъкидлаганларига нақадар ҳақ эканликлари Қорабоевлар оиласи мисолида ўз аксини топганлиги ҳам рост гап.

Оилавий пурат соҳибининг

қилган меҳнатига 25 фойз иш ҳақи аванс тарихида ажратилади. Агар ўша бериладиган ҳақ 40 фойз миқдорда тўланса, ҳосилдорлик янада ошган, деҳқонларнинг моддий манфаатдорлиги таъминланган бўларми. Одамларни ишга жалб этиш учун уларнинг моддий манфаатдорлигини ҳам уйлаш керак-а. Илгарилари 3—4 гектар ерда пиез, картошка, сабзи каби маҳсулотлар етиштирилари. Ўз номи билан ёрдамчи ҳўжаликдан чиққан маҳсулот эса, арзон нархларда деҳқонларнинг ўзларига сотиларди. Ҳозир бу ишларга аҳамият бермай қўйди, чоғи.

Дарҳақиқат, ҳосилни парвариш қилиш, уни етиштириш борасидаги фикрларни қўллаб-қувватлаш, бу борда қишлоқ ҳўжалигида ишловчи кўп поғонадагиларга кўпроқ эркинлик бериш, фақат иш суръатининггина эмас, маҳсулот кийиматини ҳам оширади.

Айниқса, кузги галаани экиш борасидаги фикрлар ҳам ўринли. Уруғликни, албатта, дориллаш, ерин керакли бўлган ўриллар билан таъминлаш уруғнинг етарли миқдорда ерга тушишига эътибор бериш ҳаммасидан ҳам зарур омилилардир.

Шунингдек, Ҳафиз аканинг камтарона фикрига қараганда ер қанчалик чуқур ва сифатли қилиб ҳайдалса, ҳосилдорлик ҳам шунчага ошаверади.

Бу гапларни узим уйлаб топганим йўқ, бу тажрибали, ишбилармон деҳқон мулоҳазалари. Албатта, бу фикрлар ўз ўрнида, оқилона қўлланилса, шўбҳасиз, қўзланган мақсадага эриша-верамиз.

Шавкат ҚУЛИБОВ,
 «Тошкент ҳақиқати»нинг махсус муҳбири.

ЙИЛЛИК режани ошириб адо этган ўртачирчиқ туманининг «Гулистон» очик турдаги ҳиссадорлик жамияти далаларида Бўстонлик туманидан келган ҳашарчилар пахтакорларга ёрдам беришмоқда. Улар ҳўжаликнинг катта хирмонига муносиб ҳисса қўшидилар.

Суратда: (чапдан ўнга) кўнига 60—80 килограмдан пахта тараётган илғор ёрдамчи Ойсулу Утарбоева, Абдурауф Иўлдошев, Омонгелди Каримбердиев, Шозода Шерматоваларни кўриб турибсиз.

ПАРВАРИШ БОШЛАНДИ

ҚИБРАЙ. (Телефон орқали олинди). Туман гапаларлари кузги гала экиш режасини муддатидан аввал бажаришга эришдилар. Улар мавҳуд 2400 гектар ерга «Скифенка» навли уруғ сепишди.

Бу ишга Жомий номли, «Дўрмон», «Бура ота», «Маданият», «Байтиқўрғон» жамоа ҳўжаликлари муносиб улуш қўшидилар. Шу кўнларда гала сепилган майдонларда уруғлик бир текис униб чиқмоқда. Улар пешма-пеш сўғорилиб, озиклантирилмоқда.

Абдул ҲАМИД.

ИККИ БАРОБАР

Тошкент тумани соҳибкорлари шу кунга қадар салкам 10 минг тонна узум топшириб, режаларини икки ҳиссага етказиб бажардилар

АЙНИ кўнларда ҳўжаликларда бўлиб, бог-роғларни айланиб, соҳибкорлар билан суҳбатлашсангиз «бу йил узум йили бўлди», деган гапларни ҳам эшитамиз. Бу — табиатнинг тантилиқ қилганлиги, об-ҳаво мўътадил келиб, деҳқонларга, богбонларга қарашганлиги, ён богсанлигига ишорадир.

Лекин, ҳар қандай шариоитда ҳам деҳқоннинг маҳорати, тажрибаси устивор бўлмас экан, об-ҳаво қулай келган тақдирда ҳам имконият бой берилиши ҳеч гап эмас. Тажрибанинг изчиллиги эса ютқуқларни кўпайтиради, қийинчиликларни енгиш учун асос бўлади.

Муҳаммадҷон Фозилов номли узумчиликка ихтисослашган жамоа ҳўжалиги соҳибкорлари олиб бораётган ишлар бунга мисолдир. Булар ҳар йили ҳам узумдан ба-ракали ҳосил етиштиридилар. Бу йил ҳўжалик соҳибкорлари эришган ютқуқлар гоят салмоқли бўлди. Узум узиш ва уни давлатта топширишда карвонбошилиқ қилган ҳўжалик соҳибкорлари 288 гектар ҳосилга қирган узумзорлардан шу кунгача 5200 тонна маҳсулот топширдилар. Режаларини салкам 200 фойзга етказиб бажардилар. Ҳар гектар ердан 250 центнердан ҳосил топширдилар. Биз ҳўжаликда бўлганимизда Иброҳим Нурхожиев бошлиқ бригаданинг пурдатчи соҳибкори ака-ука Абдуҷалил ва Абдурауф Абдураҳмоновларнинг иши билан қизиқдик.

— Ҳамма гап узумчиликдаги тадбирларни ўз вақтида амалга ошираётганимизда, — дейди Абдуҷалил.

Бу ерда узум новдаларини кесиб ва кўмиш ишлари ниҳоясига етказилаётган эди.

— Ана шунинг ўзи, — дейишди бизга, — Бу жамоанинг келгуси йилда ҳам узумдан баракали ҳосил олиши учун биринчи асос ва заминдир. Биз ҳўжаликнинг барча тоқозларида ҳам тоқларни кесиб ва кўмиш ишлари

гоятда уюшқоқлик билан ва сифатли амалга оширилаётганини гўвоҳи бўлдик.

Тумандаги бошқа ҳўжаликларда ҳам бу йил узумдан мўл ҳосил етиштирилганлиги ва туман бўйича режа салкам икки ҳисса бажаририлганлиги — бу олимлар билан деҳқонлар ҳамкорлиги: Р. Р. Шредер номли богдорчилик ва узумчилик ишлаб чиқариш бирылмаси ҳамда Муҳаммадҷон Фозилов номли жамоа ҳўжалиги тажрибаси сўзда эмас, амалда омаллашиб бораётганлиги на-тижасидир. Ҳозиргача тумандаги 880 гектар узумзорлардан салкам 10 минг тонна ҳосил топширилганлиги бунга мисолдир.

Айниқса, Охунбобоев номли жамоа ҳўжалигида кейинги йилларда узумчиликда ҳам пурдат усулининг самараси аяққол кўзга ташланмоқда. Ҳўжаликнинг Исқандар Абдураҳмонов бошлиқ бригадасидан Обидҷўжа Носиров, Алишер Мўминов, Гафур Қанонов бошлиқ оилавий пурдатчилар хўраки узумзорларнинг ҳар гектаридан 100—120 центнердан, винобоп узумлардан 200—250 центнердан маҳсулот топширдилар. Ғиёс Умар номли, Навоий номи, «Хасанбой» жамоа ҳўжаликларининг узумчиликдаги ютқуқлари бу йил ҳар қачонгидан ҳам қувончли бўлди.

Биз қайси ҳўжаликда бўлмайлик, кузги ишлар авж олдириб обдорилганлигини кўрдик. Бу келгуси йилда ҳам узумдан баракали ҳосил олиш учун мустақам замин яратилаётганлиги белгисидир.

Носир РИХСИЕВ.

«КАМОЛОТ» СОВРИНДОРЛАРИ

Республика ёшларининг «Камолот» жамғармаси Чиноз тумани бўлими ҳамда туманлардаги мактаб ўқитувчилари ва мураббийларидан тузилган 100 кишилик ҳашарчилар гуруҳи «Эшонобод» жамоа ҳўжалиги дала-ларида ҳар куни 7—8 тоннадан «оқ олтин» термоқдалар.

Куни кеча ҳашарчилар гуруҳининг илғор теримчилари «Камолот» жамғармасининг вилоят бўлими томонидан қимматбаҳо совғалар билан тақдирландилар. Мукофотланганлар орасида 70—90 килограмдан пахта теришига эришаётган 29-ўрта мактаб ўқитувчиси Гавҳар Жабоева, 7-болалар богчасининг тарбиячиси Шохидда Аҳмедова, 22-ўрта мактаб ўқитувчиси Хушназар Хушматов, ҳамда туман «Камолот» жамғармаси раисининг муовини Акмал Эргашевлар ҳам бор.

Жўра МАҲМУДОВ.

БУ ЙИЛ окўрғонликлар бажорда об-ҳаво инжиқликларини мардонвор енгиб, катта ирода ва фидокорлик туғайли мўл ҳосил етиштирдилар. Шу кўнларда ҳам туманда терим суръати пасаймапти. Бунда «Окўрғон» ширкатлар бирылмаси деҳқонларнинг ҳам муносиб ҳиссаи бор.

Суратда: (чапдан) механизатор Рустам Мамадалиев, бош ҳосилот Саидмурод Чегбаев, бригада бошлиғи Эргаш Сугитовлар улар мулоқотда.

Умид АҲМЕДОВ олган суратлар.

«АХБОРОТ»

Воқеалар тўлиқинида

♦ 30 ОКТЯБРЬ кuni Туркия халқи ўз республикаларининг «таваллуд» топан санасининг тантанали равишида нишонлади. 1923 йил 29 октябрда мамлакатнинг биринчи президенти Камол Отатурк Туркия Республикасининг аждоғи келганлигини эълон қилган эди.

♦ ХИТой Халқ Республикаси Раис Цзян Цзяминнинг Америка Қўшма Штатларга расмий ташрифи давом этмоқда. У президент Б. Клинтон билан учрашиб, халқроҳ ҳамда иккала мамлакат ҳамкорлигига тааллуқли қатор масалаларни муҳокама қилди.

♦ ЖАЗОИРДА маҳаллий ҳокимият идоралари сайловни бўлиб ўтди. Унда миллий-озодлик fronti ҳамда тинч жамият учин ислом ҳаракати партияси билан иттифоқда майдонга чиққан мамлакат президенти Л. Зеруал бошлиқ миллий-демократлар партияси номзодлари ғалаба қозондилар. Улар биргаликда сайловчиларнинг 84 фоиз овозини олишга муваффақ бўлдилар.

♦ ТОЛИБОНчилар ҳукумати мамлакатни Афғонистон Ислам Республикаси деб эмас, бундан бун Афғонистон Ислам Амрилик деб аталishi тўғрисида қарор қабул қилди. Энди ушбу давлатни мусулмон диний раҳномоси — Муҳаммад Умар бошқариши кўзда тутилмоқда.

♦ РОССИЯ Федерацияси президенти Борис Ельцин кун кеча олтинчи набоисрамни кўрди. Навбатдаги чақалок уч килограмм 400 грамм оғирликда, 51 сантиметр узунликда туғилди. Доғлар давлат бошчилигини ахиринчи «тўйбола» билан табриқландилар.

♦ МУХАММАД Аълам Чана жаҳонда энг дароз киши сифатида Гиннесс китобида киритилган. Унинг бўйи 250 сантиметр, оғирлиги 180 килограмм эди. Яқинда тўсатдан унинг тоби қочди. М. Чана шифохонага ётқизилди. Лекин, унга жой

тайёрлаш амри-маҳол кечди. Бирок, йўли топилиди. Иккита каравончи улаб, урга уриндик тайёрландилар. Қатор хасталикларга йўлқан бу узун инсонни покистонликлар даволлаш учун Америкага юбориш таратдудини кўрмоқдалар.

♦ СЕШАНАБ кuni Замбияда ҳарбий давлат тўнтарыши қилишга уриниш бўлди. Президент Фредерик Чилубега содиқ кучлар вазиятни тўлиқ назорат қилмоқда. Исёнин раҳбарлардан бири — сержант Соло хибга олинди.

♦ ЭСКИ Термез худудиди изланиш ишларини олиб бораётган Ўзбекистон ва Франция кўшма экспедицияси қадимшўнослари жаҳон аҳамиятига молик топилмаларга дуч келдилар. Нодир ашёлар фарангистонлик олим Пьер Леришини мамнун этмоқда.

♦ ШУНАҚАСИ ҳам бўлар экан: Татаристон пойтахти Қозонда фаолият кўрсатётган хусусий фирмалардан бирининг бошлиғи «ажалидан бурни» ўлиб кетиши хохламади. Қандай қилиб дейсизми? Унинг шахсий соқчиси ишдан кейин хўжайиннинг хонасига бостириб кириб, дафъатан сақиз миллион «чўзишни» талаб қилди. Акс ҳолда ханжар билан чавақлаб ташлайман, деди. Раҳбарнинг бўйсунмишдан бошқа иложи қолмади. Сақиз миллионни чўнтакка урган соқчи жуфтани ростлади. Хўжайин эса милицияга қараб югурди.

♦ ШУ ЙИЛ 25 августда полиция идораси Уэльс вилоятидаги Маунтэн Эш кишлоғида яшовчи Эдвард Уильямс деган киши кириб келди. У малика Диананинг бир неча кундан сўнг ҳалок бўлажаклиги тўғрисида гапирмоқда. Полициячилар уни мазак қилишга киришдилар. Э. Уильямс Диана 28 август кунини соат 14.12 дақиқада ҳалокатга учрайди, деди. Буни қарагинки, унинг «башорати» тўпна-тўғри бўлиб чиқди. У тилига олган соат ва дақиқада малика Диана Парижда автоҳалокатга учради ва ёруғ дунёдан кўз юмди.

(ЖАҲОН ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ХАБАРЛАРИ АССИДА ТАЙЁРЛАНДИ).

Жавоҳарлаъл НЕРУ «АХБОРОТ» КИШОР ЭТЛАШ»

БОБУР ВА АКБАР. СИНГИШ ЖАРАЁНИ

АКБАР Хиндистонда Бобурийлар сулоласининг учинчи ҳукмдори эди. Аслида буюк давлатни ўша бирлаштирган эди. Унинг бобоси Бобур 1526 йилда Дехли тахтини эгаллаган бўлса ҳам Хиндистонга бегона, мусофир киши эди. Бутун Хиндистонни қўриш унга насаб этмади, душманлар қуршомида бўлиб, кўп нарсани пайқамди. Бирок у Шимолий Хиндистонда маданият инкирозга юз тутгани ҳақида бизга ҳикоя қилади. Бу инкирозга қисман Темурнинг ҳужуми, қисман қўллаб олинлар, санъаткорлар ҳамда моҳир усталарнинг жанубга қочиб ўтиши сабаб бўлган эди. Бу нарсани ҳикоят қилган эди. Кўп кўришди. Турмушининг бу томонда ҳиндларда қизиқли мулкка йўқлигини, ёки кейинги воқеалар натижаси шунга олиб келганини, бизга қоронғу. Эҳтимол, ўша даврларда ҳиндлар бадастирлик ва зебу-зийнат буюмларига эришкларига қараганда камроқ эътибор бергандилар. Агар бунга қизиқсалар қимматбаҳо нарсаларни Эрондан бемалол келтирган эдилар. Чунки икки мамлакат ўртасида муштаҳам алоқа ўрнатилган эди.

Мумтоз адабиёт ва рассомчилик санъатида кўриниб турганидек, анча илгариги даврларда нафосатда юқори даражага эришди. Ҳаёт тарзи ўз дари учун анча мураккаб, турмуш даражаси юқори бўлган. Ҳатто Бобур шимолий Хиндистонга қаддам қўйган даврда ҳам қўллаб оворлик сайёҳлар бу ерда санъат ва маданиятнинг юксак даражада ривожлангани, мамлакат жаҳон бўлибиди Вижапнагарда гоёт бежирим қилиб ишланган зебу-зийнат буюмларини ўз кўзлари билан кўрганликларини эътибор қолдирганлар.

Шимолий Хиндистонда маданиятнинг таназзулга юз тутгани ақлоқ кўриниб келтирган эди. Кўп қолган диний эътиқодлар, тошқондан икхитомий ҳаёт тарзи икхитомий ҳаётга қишан урган ва таракқийта тўғонқоқлик қиларди. Исламнинг кенг тарқалиши бошқача ҳаёт кеңирувиши, бошқача фикрловчи бехисоб аҳамиятларнинг мамлакатга кириб келиши, мавжуд динларга ва рисоладаги ҳаётга таъсир кўрсатган қолмади. Четдан бўлган ҳужум мустаҳкам ва мушкуллашди олиб келса-да, битта устулликка эга бўлади: у одамларнинг ақлий фикрлаш доирасини кеңайтирди, ўз қобилиятини ташқари чиқарди мажбур этди.

Одамлар дунё ўзлари уйлаганларидан кўра хиллик кенг ва турфа рангда эканлигини англаб етдилар. Масалан, афғонлар ҳужуми Хиндистонга таъсир қўротиб, кўп ўзгаришларга сабаб бўлди. Афғонлардан анча маданиятли, турмуш даражаси юқорилик Бобурийлар Хиндистонга инда кўпроқ таъсир ўтказдилар. Жумладан, улар Эронда кенг ёйилган назорат қилишдан тортиб, аёнлар ҳаётига қучи таъсир этган ўша ўрта сунъий ва қатъий тартибга солинган сарой ахлларига хос мулозимат ва муомалаларини жорий этишгача ўзлари билан олиб келдилар. Жанубда Бахмонийлар давлати Эрон билан Қалъат орқали бевосита алоқа ўрнатган эди. Хиндистонда қалъа ўзгаришлар содир бўлди, янги раббатлантуриш омилар, санъат, меъморчилик ва маданиятнинг бошқа соҳаларига ҳаёт бағишлади. Бу икки қадимий маданиятнинг туташиб кетиши натижаси эди. Шунинг ҳам ҳисобига олиш керакки, уларнинг ҳар бири дастлабки яшовчанлик, ижодий қўллардан мақрум, қатъий бир қилишга тўра қолган эди. Ҳинд маданияти жуда қадимий, аммо, авани пайсайган: араб-форс маданиятининг гуллаб-яшнаган даври сўнгган, унда араблар илгари ақралиб турган синчковлик, ақлий изланишларга ҳавас қолмаган эди.

Ақбарнинг турли билимларга ҳаваси ниҳоятда зур, ҳок диний, ҳок дунёвий бўлмасин, доимо ҳудудларнинг муҳиятини англашга ва ҳаракат қиларди. Техник икхитомий ҳаётнинг, ҳарбий ишлар билан қизиқарди. Айниқса, жанговар филларга кўпроқ эътибор берарди. Қўшинларида улар асосий ўрнини эгалларди. Бирок, унинг қизиқувчанлиги бир қанча соҳаларга ёйилганда, олдиди турган баъзи муҳим муаммоларни таҳлил этишга интилягани кишини таажублантирарди. Бир пайтлар келмасқолдики, ривожлантиришни ният қилди. Аммо, бунга денгиз қўшинларини мустаҳкамлаш эмас, шунчаки эрмак деб қаради. Сўнгра, Бобурийлар қўшинлари бошқа ҳинд давлатлари қўшинлари каби артиллерия ҳосидида усмонли турк мамлакатидан келган ажабий мутахассисларга сўянар эди. Артиллерия бошлиғи Румихон унингга эга бўлди. Рум — шарқий Рим, яъни Константинополдир. Мазкур чет эллик мутахассислар маҳаллий кишиларни ҳарбий ишга ургатар эдилар. Ҳатто улардан савол туғилди: нима учун Акбар ёки бошқа кимдир ўз фуқароларини чет элга қўшишга юбормаган, нима учун унинг ўзи илмий-тадқиқот ишларини раббатлантуриш йўли билан артиллерияни тақомиллаштиришга қизиқмаган?

Яна бир гоёт ажабланили ҳолат Рухонийлар Акбарга босма Таворити, шунингдек, афтидан бир қанча бошқа босма китобларни ҳам тортиқ қилишган. Нима учун у унингнинг давлат ишлари, шунингдек, қанчадан-қанча ташаббусларига катта наф қилганини мумкин бўлган китоб босмасига эътибор бермагани бизга қоронғу. Яна бир мисол — соат. Бобурий

Анвар КАРИМОВ таржимаси.

ДУШАНБА, 3

I
ТЕЛЕТОМОНАБИНАР ДИҚҚАТИГА!
Профилактика муносабати билан 3 ноябрда УТВ 1 кўрсатувлари соат 17.55 да бошланади. ***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 Болалар учун. «Ораста кийингайлик».
18.30 «Олам ва одам».
18.50 «Шарқ тароналари». 23-кўрсатув.
19.10 «Мен буюк юрт ўғлидурман...» Гроссмейстер Рустам Қосимжонов.
19.25, 19.50, 20.25, 20.55, 22.50 «Ахборот» (рус тилида).
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 Биржа ва банк хабарлари.
20.10 Оқшом эртақлари.
20.30 «Ахборот».
21.00 «Буюк келажак сари».
21.20 Бухорининг 2500 йиллигига бағишланган байрам концерти (тақрир).
22.55 «Ўзбекистон ва жаҳон».
23.15 «Бастакор илҳами».
23.45 «Ахборот».
00.10 «Жаҳон киноси юлдузлари».
00.30—00.35 Ватан тимсоллари.

II
18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 Кундалик.
18.15, 19.25, 19.50, 20.25 — Эълонлар.
18.20 «Ерилотш». Мульттўплам.
18.35 «Спорт қўтаси».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Турин ҳақида».
20.20 «Мусликий йўлга».
20.30 «Ахборот».
20.55 Оҳанглр ва Эълонлар.
21.15 «Киноғоҳ».
22.05 Кундалик.
22.15 «Спорт қўтаси».
23.15 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
00.05—00.15 Кундалик.

III
17.55 Янгиликлар.
18.00 «Гарри — қор одам». Қисқа метражли телевизион фильм. 1-серия.
Россия жамоат телевидениеси. 18.20—21.35

21.35 «Кругозор». Тележурнал.
Россия давлат телевидениеси. 22.00—22.25

22.25 Эълонлар.
22.30 «Икки шахар қиссаси». Бадиий фильм (Англия).
24.00—00.20 «Ахборот» (рус тилида).

IV
17.10—18.45 Туркия телевидениеси.

18.45 «Мультикарусель».
19.00, 21.35 Эълонлар.
19.05 «Кўнгли синиклар мактаби».
19.30 «Диллар».
20.00 «Жаҳон».
20.20 «Умар Баҳори».
20.35 «Рақурс».
21.05 «Спорт-тайм».
21.40 «БМТ: ислохотлар йўлида».
22.00 «Рақслар қанотида».
22.30 «Интхосиз». Бадиий фильм.
23.15—23.25 «Хайрли тун!».

I
6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
Тонги дам олиш дастури.
8.00—8.25 «Ахборот».

8.25 Республика газеталарининг шарҳи.
8.35 «Бастакор илҳами».
9.00 Биржа ва банк хабарлари.
9.15 «Олам ва одам».
9.35 «Алломи авлодлари».
10.00, 14.00, 18.00 — Янгиликлар.
10.05 Инглиз тили.
10.35 «Ун икки ой». Республика кўнрақ театрининг спектакли.
11.35 «Остона тиллодан».
11.55 «Шарқ тароналари». 23-кўрсатув.
12.15 «Ешлар ва замон».
12.35 Ш. Бобшоев. «Эшик қочкан ким ўзи?». Видеофильм.
14.05—14.35 Ўзбекистон телевидениесидаги ҳар жамиясининг концерти. ***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 Болалар учун. «Санъат гунчалари».
18.50 «Халқ саломатлиги йўлида».
19.05 «Изириб».
19.25, 19.50, 20.25, 20.55, 22.50 «Ахборот» (рус тилида).
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Биланми-у, аммо...».
20.10 Оқшом эртақлари.
20.30 «Ахборот».
21.00 «XXI аср босмасида».
21.20 Хиванинг 2500 йиллигига бағишланган байрам концерти (тақрир).
22.55 «Адолат. Ҳуқуқий-публицистик кўрсатув».
23.15 «Вазият».
23.35 «Ахборот».
24.00 «Йўғоқ кунлар».
Кинокўрсатув.
00.25—00.30 Ватан тимсоллари.

II
18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 Кундалик.
18.15, 19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.
18.20 «Ерилотш». Мульттўплам.
18.35 «Классик қўшиқлар кенаси».
18.55 «Услуб».
19.05 «Хусусийлаштириш: қадам бақадам».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Табият дунёси».
20.30 «Ахборот».
21.00 «Хондонингизда сооийштакли бўлсин».
21.30 Оҳанглр ва Эълонлар.
21.40 «Киноғоҳ».
22.10 Кундалик.
23.20—00.10 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.

III
17.55 Янгиликлар.
18.00 «Гарри — қор одам». Қисқа метражли телевизион фильм. 3-серия.
Россия жамоат телевидениеси. 7.30—9.00

18.20—21.35

22.25 Эълонлар.
22.30 «Дано Мундухай хоним». Бадиий фильм. 1-серия (Муғлистон).
23.40—24.00 «Ахборот» (рус тилида).

IV
17.10—18.45 Туркия телевидениеси.

18.45 «Мультикарусель».
19.00, 21.50 Эълонлар.
19.05 «Кўнгли синиклар мактаби».
19.30 «Ташрифлар ва тақлифлар».
20.00 «Спортоло».
20.10 «Дунё ва болалар».
20.30 «Маҳаллада дув-дув гап».
Бадиий фильм.
21.55 «Атасалтанат».
22.05 «Тасвира кўчган кўнгли».
22.35 «Хуқуқ ва бурч».
22.55 «Бу ажиб дунё».
23.10—23.20 «Хайрли тун!».

ЧОРШАНБА, 5

I
6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
Тонги дам олиш дастури.
8.00—8.25 «Ахборот».

8.25 «Муҳаббат наволари».
8.55 «Боқира тўғуллар».
9.15 «Қишлоқ стадионларида».
9.35 «Дунё адабиети».
10.00, 14.00, 18.00 — Янгиликлар.
10.05 «Инсон ва замин». Тележурнал.
10.30 Янги алоқибонни ўрганамиз.
11.00 «Одам бўлмади». Бадиий фильм.
12.30 «Шуқуқ».
13.00 «Юртим жамоли».
13.30 «Диллар». Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Малика Иброҳимова.
14.05—14.25 «Соз сеҳри». Мусликий дастур. ***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 «Фарзанд — умид юлдузи».
18.30 «Бу ёруғ оламда Ватан битадур...».
18.35 Фольклор-этнографик ансамблнинг «Зилот-97» телефестивали.
18.50 «Исмлар тарихи».
19.05 «Жамоат ташкилотлари: масала ва мақсад».
19.25, 19.50, 20.25, 20.55, 22.50 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Тошкент метроси: кеча ва бугун».
20.10 Оқшом эртақлари.
20.30 «Ахборот».
21.00 «Иқтисодий чорраҳаларида».
21.20 Эстрада хонандалари куйлайди.
21.50 «Бухорои Шариф».
22.15 «Бирдан бир миллионгача». Публицистик кўрсатув.
22.35 Футбол. Ўзбекистон чемпиони. «Трактор» (Тошкент) — «Хоразм» (Урганч).
23.20 «Ўзбекистон бастакорлари».
Рустам Абдуллаев.
23.55 «Ахборот».
00.20—00.25 Ватан тимсоллари.

II
18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 Кундалик.
18.15, 19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.
18.20 «Ерилотш». Мульттўплам.
18.35 «Классик қўшиқлар кенаси».
18.55 «Услуб».
19.05 «Хусусийлаштириш: қадам бақадам».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Табият дунёси».
20.30 «Ахборот».
21.00 «Хондонингизда сооийштакли бўлсин».
21.30 Оҳанглр ва Эълонлар.
21.40 «Киноғоҳ».
22.10 Кундалик.
23.20—00.10 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.

III
17.55 Янгиликлар.
18.00 «Гарри — қор одам». Қисқа метражли телевизион фильм. 4-серия.
Россия жамоат телевидениеси. 7.30—9.00

18.20—21.35

21.35 Эълонлар.
21.40 «Хусусийлаштириш: қадам бақадам».

СЕШАНАБ, 4

I
6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
Тонги дам олиш дастури.
8.00—8.25 «Ахборот».

8.25 Республика газеталарининг шарҳи.
8.35 «Бастакор илҳами».
9.00 Биржа ва банк хабарлари.
9.15 «Олам ва одам».
9.35 «Алломи авлодлари».
10.00, 14.00, 18.00 — Янгиликлар.
10.05 Инглиз тили.
10.35 «Ун икки ой». Республика кўнрақ театрининг спектакли.
11.35 «Остона тиллодан».
11.55 «Шарқ тароналари». 23-кўрсатув.
12.15 «Ешлар ва замон».
12.35 Ш. Бобшоев. «Эшик қочкан ким ўзи?». Видеофильм.
14.05—14.35 Ўзбекистон телевидениесидаги ҳар жамиясининг концерти. ***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 Болалар учун. «Санъат гунчалари».
18.50 «Халқ саломатлиги йўлида».
19.05 «Изириб».
19.25, 19.50, 20.25, 20.55, 22.50 «Ахборот» (рус тилида).
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Биланми-у, аммо...».
20.10 Оқшом эртақлари.
20.30 «Ахборот».
21.00 «XXI аср босмасида».
21.20 Хиванинг 2500 йиллигига бағишланган байрам концерти (тақрир).
22.55 «Адолат. Ҳуқуқий-публицистик кўрсатув».
23.15 «Вазият».
23.35 «Ахборот».
24.00 «Йўғоқ кунлар».
Кинокўрсатув.
00.25—00.30 Ватан тимсоллари.

II
18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 Кундалик.
18.15, 19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.
18.20 «Ерилотш». Мульттўплам.
18.35 «Классик қўшиқлар кенаси».
18.55 «Услуб».
19.05 «Хусусийлаштириш: қадам бақадам».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Табият дунёси».
20.30 «Ахборот».
21.00 «Хондонингизда сооийштакли бўлсин».
21.30 Оҳанглр ва Эълонлар.
21.40 «Киноғоҳ».
22.10 Кундалик.
23.20—00.10 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.

III
17.55 Янгиликлар.
18.00 «Гарри — қор одам». Қисқа метражли телевизион фильм. 2-серия.
Россия жамоат телевидениеси. 7.30—9.00

18.20—21.35

22.25 Эълонлар.
22.30 «Дано Мундухай хоним». Бадиий фильм. 1-серия (Муғлистон).
23.40—24.00 «Ахборот» (рус тилида).

IV
17.10—18.45 Туркия телевидениеси.

18.45 «Мультикарусель».
19.00, 21.50 Эълонлар.
19.05 «Кўнгли синиклар мактаби».
19.30 «Ташрифлар ва тақлифлар».
20.00 «Спортоло».
20.10 «Дунё ва болалар».
20.30 «Маҳаллада дув-дув гап».
Бадиий фильм.
21.55 «Атасалтанат».
22.05 «Тасвира кўчган кўнгли».
22.35 «Хуқуқ ва бурч».
22.55 «Бу ажиб дунё».
23.10—23.20 «Хайрли тун!».

ПАЙШАНАБ, 6

I
6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
Тонги дам олиш дастури.
8.00—8.25 «Ахборот».

8.25 Республика газеталарининг шарҳи.
8.35 «Бастакор илҳами».
9.05 Эстрада хонандалари куйлайди.
9.05 «Иқтисодий чорраҳаларида».
9.25 Болалар учун. «Ораза».
9.50 «Ўзбектеатри» намоиши этади: «Дастлабки пойга».
10.00, 14.00, 18.00 — Янгиликлар.
10.05 Ешлар учун. «Мунис қалб».
10.30 Алоқибон сабоқлари.
11.00 «Оцеола». Бадиий фильм.
Россия жамоат телевидениеси. 7.30—9.00

II
17.55 Янгиликлар.
18.00 «Гарри — қор одам». Қисқа метражли телевизион фильм. 2-серия.
Россия жамоат телевидениеси. 7.30—9.00

18.20—21.35

22.25 Эълонлар.
22.30 «Дано Мундухай хоним». Бадиий фильм. 1-серия (Муғлистон).
23.40—24.00 «Ахборот» (рус тилида).

IV
17.10—18.45 Туркия телевидениеси.

18.45 «Мультикарусель».
19.00, 21.50 Эълонлар.
19.05 «Кўнгли синиклар мактаби».
19.30 «Ташрифлар ва тақлифлар».
20.00 «Спортоло».
20.10 «Дунё ва болалар».
20.30 «Маҳаллада дув-дув гап».
Бадиий фильм.
21.55 «Атасалтанат».
22.05 «Тасвира кўчган кўнгли».
22.35 «Хуқуқ ва бурч».
22.55 «Бу ажиб дунё».
23.10—23.20 «Хайрли тун!».

ДУШАНБА, 3

I
ТЕЛЕТОМОНАБИНАР ДИҚҚАТИГА!
Профилактика муносабати билан 3 ноябрда УТВ 1 кўрсатувлари соат 17.55 да бошланади. ***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 Болалар учун. «Ораста кийингайлик».
18.30 «Олам ва одам».
18.50 «Шарқ тароналари». 23-кўрсатув.
19.10 «Мен буюк юрт ўғлидурман...» Гроссмейстер Рустам Қосимжонов.
19.25, 19.50, 20.25, 20.55, 22.50 «Ахборот» (рус тилида).
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 Биржа ва банк хабарлари.
20.10 Оқшом эртақлари.
20.30 «Ахборот».
21.00 «Буюк келажак сари».
21.20 Бухорининг 2500 йиллигига бағишланган байрам концерти (тақрир).
22.55 «Ўзбекистон ва жаҳон».
23.15 «Бастакор илҳами».
23.45 «Ахборот».
00.10 «Жаҳон киноси юлдузлари».
00.30—00.35 Ватан тимсоллари.

II
18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 Кундалик.
18.15, 19.25, 19.50, 20.25 — Эълонлар.
18.20 «Ерилотш». Мульттўплам.
18.35 «Спорт қўтаси».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Турин ҳақида».
20.20 «Мусликий йўлга».
20.30 «Ахборот».
20.55 Оҳанглр ва Эълонлар.
21.15 «Киноғоҳ».
22.05 Кундалик.
22.15 «Спорт қўтаси».
23.15 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
00.05—00.15 Кундалик.

III
17.55 Янгиликлар.
18.00 «Гарри — қор одам». Қисқа метражли телевизион фильм. 1-серия.
Россия жамоат телевидениеси. 18.20—21.35

21.35 «Кругозор». Тележурнал.
Россия давлат телевидениеси. 22.00—22.25

22.25 Эълонлар.
22.30 «Икки шахар қиссаси». Бадиий фильм (Англия).
24.00—00.20 «Ахборот» (рус тилида).

IV
17.10—18.45 Туркия телевидениеси.

18.45 «Мультикарусель».
19.00, 21.35 Эълонлар.
19.05 «Кўнгли синиклар мактаби».
19.30 «Диллар».
20.00 «Жаҳон».
20.20 «Умар Баҳори».
20.35 «Рақурс».
21.05 «Спорт-тайм».
21.40 «БМТ: ислохотлар йўлида».
22.00 «Рақслар қанотида».
22.30 «Интхосиз». Бадиий фильм.
23.15—23.25 «Хайрли тун!».

ДУШАНБА, 3

I
ТЕЛЕТОМОНАБИНАР ДИҚҚАТИГА!
Профилактика муносабати билан 3 ноябрда УТВ 1 кўрсатувлари соат 17.55 да бошланади. ***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 Болалар учун. «Ораста кийингайлик».
18.30 «Олам ва одам».
18.50 «Шарқ тароналари». 23-кўрсатув.
19.10 «Мен буюк юрт ўғлидурман...» Гроссмейстер Рустам Қосимжонов.
19.25, 19.50, 20.25, 20.55, 22.50 «Ахборот» (рус тилида).
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 Биржа ва банк хабарлари.
20.10 Оқшом эртақлари.
20.30 «Ахборот».
21.00 «Буюк келажак сари».
21.20 Бухорининг 2500 йиллигига бағишланган байрам концерти (тақрир).
22.55 «Ўзбекистон ва жаҳон».
23.15 «Бастакор илҳами».
23.45 «Ахборот».
00.10 «Жаҳон киноси юлдузлари».
00.30—00.35 Ватан тимсоллари.

II
18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 Кундалик.
18.15, 19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.
18.20 «Ерилотш». Мульттўплам.
18.35 «Спорт қўтаси».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Турин ҳақида».
20.20 «Мусликий йўлга».
20.30 «Ахборот».
20.55 Оҳанглр ва Эълонлар.
21.15 «Киноғоҳ».
22.05 Кундалик.
22.15 «Спорт қўтаси».
23.15 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.
00.05—

ФАЗИЛАТЛИК — ЗИЙНАТЛИК

Маълумки, қайсарлик, қарорсизлик, ҳаддан ташқари ҳаяжон ва кўрқоқлик, кибр, ўзини ерга уриш, орсилик, ҳаёсизлик, ёлгон, хийла, омонатга хиёнат, қаҳр, эҳтирос, ҳасад, бузуқлик ва шуларга ўхшаш инсон руҳига доғ бўладиган иллатлардан ўзимизни ва руҳимизни тозалаш учун сабот, матонат, довораклик, ўзига ҳоким бўлиш, камтарлик, вақтинлик, ҳаё, одоб, тўғрилик, садоқат, ишонч, сабр, қаноат, авф ва шуларга ўхшаш руҳимизни юксалтирадиган хусусиятларга одатланишимиз шахсимизга нисбатан бурчимиздир. Шу боис, маъмур маънадаги айрим фикрлар билан ўртоқлашамиз.

КАЙСАРЛИК ВА ҚАРОРСИЗЛИК

КАЙСАРЛИК — ўйлашдан қабул қилинган қарорда қатъий туриб олишдир. Қайсар одам ўз фикридан бошқа фикрни қабул этмайди, айтганини қилади. Бу ҳол ироданинг таназзул бўлишидир. Шундай одамлар атрофдаги кишиларга доимо озор бериб, хатога йўл кўядилар, гуноҳга ботадилар.

Қарорсизлик ироданинг қучсизлигидир. Қайсарлик руҳ «касалиги»дир. Бундай кишилар бошқаларнинг иродасини қайтариб олишга ҳаракат қиладилар, бошқаларга кўл бўладилар. Даволаш воситаси: сабрли ва матонатли бўлиш. Билим ва тажрибага асосланиб, қабул қилинган қарордан сабот ва матонат ила хулоса чиқариш лозим. Булар инсон учун ажойиб фазилатдир. Дунё ва охираат учун фойдали, устун ва савобли ишлар мана шундай фазилатларга эга бўлган кишиларнинг ишлариридир. Қайсарлик ва қарорсизлик сабот ва матонатни маъв этади.

ҲАЯЖОН ВА КЎРҚОҚЛИК

ОЛДИ-ОРТИНИ ўйлаб ўтирмай бир ишни бошлаб юбориш орасида таҳликали аҳволга тушиш ҳам руҳий сустқалиқдир.

Турли қабоҳат ва жиноятлар мана шундай вазиятга юз беради. Қаҳр ва ғазаб талбакининг бир туридир. Киши ғазабланганда ақл ишламайди, ҳаракат назоратдан чиқеди. Одам нима қилганини билмай қолади. Бунинг тасқарилиши бўлган кўрқоқлик

бўлади. Яна шуниси ҳам маълумки, ҳақ борасида мақбул одам Оллоҳ йўлидан юрган одамдир. Мол-мулк, мавқе ва шунга ўхшаш моддий бойликлар инсонни юксалтирмайди. Юксаллик фақат хушфайллик билан қўлга киритилади.

Вазмин одамлар доимо мавқеларини ва инсонийлик шарофтини сақлашга ҳаракат қиладилар. Хушфайллик ва вазминлик бир-бирига қаршилик бўлади. Вазминликнинг юксак хусусиятларидир. Бу хусусиятларга ноил бўлган одамлар ҳам Тангрининг олдида, ҳам одамлар олдида севги ва хурматга сазовор одамлардир.

ОРСИЗЛИК, ҲАЁСИЗЛИК, ҲАЁ ВА ОДОБ

ИНСОН руҳига раҳна келтирадиган ёмонликлардан бири орсилик ва ҳаёсизликдир. Бу «хасталик»ка чалинган одамлар ўз иродасига ҳоким бўлмайди. Шунинг учун ҳам ҳил ёмонликлар қилишдан тоймайди. Бундай кишилар на Оллоҳдан қўрқади ва на одамлардан уялади. Улар ҳар қандай инсоний фазилатлардан айрилиб, тубан даражага тушган инсонлардир. Уларнинг қўлидан ҳар қандай ёмонлик келади.

Даволаш воситаси: ҳаёли ва одобли бўлиш.

Ор, ҳаё салбий ҳисобланган нарсалардан руҳнинг тортиниши, таъсирчан бўлишидир. Инсондаги фазилатнинг ҳақиқий ва тўғри эканлиги одоб ва ҳаё билан ўлчанади. Ор ва ҳаёга етган одамлар ҳар қандай қаҳрлиши, пастқашликдан узоқ бўлади. Бу ҳулқ уни уятли нарсалардан асрайди. Чунки, одамлардан уялган киши ҳеч қачон инсон ҳуқуқларига таъвоҳ қилмайди. Инсон ҳуқуқларига нисбатан вазифаларини тўла ва тўғри адо этади. «Уялиш — инсон зийнатидир». Уялмайдиган кишининг имони нуқсонлидир.

ЁЛФОНЧИЛИК ВА ХИЙЛАГАРЛИК

ЁЛФОНЧИЛИК касалига чалинган одамлар ўйлаган ва билган нарсаларининг ақсини гапирадилар. Бундай одамлар яхши фазилатдан маҳрумдир. Ёлгон инсон руҳини ҳузур ва осойишталикдан четлаштиради. Ёлгончилик мунофиқлик аломатидир. Хийлагарлик ҳам мунофиқликдир. Хийлагарнинг одамлар орасида қиймат ва эътибори бўлмайди. Хийлагарлик халқнинг тотувлигини буздириб, жамият ҳаётини оғуздайдиган ёмон ҳулқдир. Хийлагар шайтоннинг дўстидир. Бундай одамлардан ҳар қандай киши ҳазар қилади.

Даволаш воситаси: тўғрилик ва садоқат. Муулмонларнинг руҳи тўғриликдир. Ишончда, бандлик ва зифаларида, дунё ишларида, ўзи ва сўзида тўғри бўлишидир. Тўғри инсон ўйлагани ва билганини сўзлайдиган инсондир.

Сир сақлаш ҳам тўғриликнинг бир қурилиши, ахлоқий вазифаларимизнинг биридир. Ҳазрати Али: «Сир, яъни ичинга сақлаган нарсанг сенинг асирингдир. Уни ўртага чиқарган заҳотинг сен унинг асир бўласан» деб буюқ ҳикматни айтганлар.

ОМОНАТГА ХИЁНАТ

ТОПШИРИЛГАН омонатни ёмонликка ишлатиш омонатга хиёнатдир. Муулмонлик омонатга хиёнат қилган кишиларга имон йўқлигини, уларнинг мунофиқ эканлигини аңглатади. Хоин одамлар жамият бадағига тушган марзликдир. Паёғамбаримиз деганлар:

«Зимманга омонат қилиб топширилган ашёни эгасига қайтариб бер. Сена хиёнат қилган кишига ҳам хиёнат қилма». Омонат қилиб берилган омонатни зиммасига олган киши эътиборга, эътибор бўлимига моликдир. Омонатга хиёнат қилган одамлар имон қаломатидан маҳрумдир.

Сақлаш учун инсонга топширилган ҳақ омонат бўлиб, моддий ва маънавий қўриқчиларга эгадир. Сақлашни зарур бўлган пул, иш, нуомс, сир омонатдир. Уларни ҳам буюрликнингдек амалга ошириш бизнинг бурчимиздир. Зиммамизга олган шахсий ва миллий вазифаларимиз ҳам омонатдир. Амра қўра уларни беқаму-қўст адо этиш ахлоқий бурчимиздир. Инсон учун энг катта бахт обрў-эътиборли, ишончли бўлишидир.

Мурод МИРЗО.

ҲАМ ТИББИЁТ, ҲАМ ИЖОД

Қутлов

ҚУРОЛЛИ Қўлар фариш, истеъфодаги тиббий хизмат подполковниги, соғлиқни сақлаш алоҳиси Искандар Раҳмон гарчи ҳарбий шифокор бўлсада, қалб даъвати билан нафис адабиёт ва санъат шайхосидир. Атоқли шоир Файратий, таниқли адиб Ҳабиб Нуомон назарига тушган бу ижодкор қаерда бўлмасин, бир лаҳза ҳам қўлидан қаламни қўймади, ҳарбий-ватанпарварлик мавзусида қўлбаб жўшқин шеърлар, ҳикоялар, очерклар ёзди, уларда она-Ватан меҳри, соғинч, дўстлик, тинчлик, бурчага садоқат, чин инсоний ҳўқоқлар ва шеърлар тўпламлари нашр этилган. Унинг «Меҳрибонлар», «Дардинг билан яшайман, дунё!», «Ҳўжжатли қиссалар», «Ўзбекистонлик шифокорлар уруш йилларида», «Оқ либосли ҳалоскорлар», «Оловли ғудаста», «Уруш кургани докторлар», «Йўллардаги гуллар», «Ўзбекистон аскарлари миз», «Ҳарбий шифокор

ҳазиниси» номли очерклар, ҳўқоқлар ва шеърлар тўпламлари нашр этилган. Бундан ташқари Искандар Раҳмон қаламига мансуб қўшма шеърлар ўзининг равои ёзилгани, самимийлиги билан ўқувчилар, таниқли хонандо соҳнадолар, нуфузли ижодий бадий жамоалар, эътиборига тушди, республика аҳалимига молик катта тантаналарда, шодиёналарда, телерадио ас-

тураарида севиб ижро этилмоқда.

Искандар Раҳмон ҳарбий ватанпарварлик мавзусидаги туркум асарлари учун 1995 йили Ўзбекистон жўрналистлар уюшмасининг лауреати, 1995—1997 йилларда эса Ўзбекистон Республикаси Мудоффа вазирлиги ўтказган «Аскарлар қўшқарли» таловларининг қўлиб деб топилган.

Шу қўларда навқирон 60 ёшли қаршилаган Искандар Раҳмон ҳамон ўзини жангабор сафда ҳисоблайди. Айни пайтда у Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазирлиги вазирлигининг фўққорларни муҳофаза қилиш институтида мураббийлик қилмоқда, жамоатчилик ишларида фаол қатнашмоқда.

«Тошкент ҳақиқати» газетаси саҳифаларида ўзининг энг сара шеърлари, ҳўқоқлари билан мунтазам қатнашиб келаётган Искандар Раҳмонни мувоқабат қилиш билан қўтаймиз.

ОЙҚИЗ

Ойқиз ойдек жамолнинг, Лабингда нуқта холинг, Қалам қўшинг ҳилолинг, Бўлсин менга раво қиз, Бўлсин менга даво қиз.

Сен кезмасанг боғимда, Соғинганим чоғимда, Кўзганим қароғимда, Кўнглим уйи зиёсиз, Сенсиз меҳригиёсиз.

Ойқиз, боққин кўзимга, Ишон йигит сўзимга, Ёр бўлмасанг ўзимга Умрим ўтар маъносиз, Сенсиз, гулсиз, раъносиз, Лаблари лола Ойқиз, Қалби зилола Ойқиз...

ОРОМИЖОН ЎЗИНГАН

Кўзганимни яйратган, Дилганимни яшнатган, Булбул қилиб сайратган, Дудул каби қишнатган, Оромижон ўзингсан, Бўлгин омон ўзинг сан!

Саранжому саришта, Пазандаю фаришта, Чевар, қаҳқон хар ишда, Танҳо юриш-туришда, Оромижон ўзингсан, Бўлгин омон ўзинг сан!

Ойдаи тўлиб етилган, Бахту-иқболи қулган, Минг орқиқиб қутилган, Пешонамга битилган, Оромижон ўзингсан, Бўлгин омон ўзинг сан!

Берувчи дилга дармон, Отиб хандон шўх, шодон, Айлаб сарви хиромон, Неча йил, неча замон, Оромижон ўзингсан, Бўлгин омон ўзинг сан!

Хурлар ичра ягона, Жўшмулойим, дурдона, Жононимсан жонона, Искандарга парвона, Оромижон ўзингсан, Бўлгин омон ўзинг сан!

Искандар РАҲМОН.

ДИН ВА АЁЛ

ҚИБРАЙ. Қишлоқ ва шаҳар фўққорлари йигини қўшидаги маҳалла хотин-қизлар қўмитаси иштирокида «Дин ва аёл» мавзусида йигилиш бўлиб ўтди. Унда ёзувчилардан Неъмат Аминов «Дин, маънавият ва маданият ҳақида», Маҳамат Юсуфжўев «Дин ва аёл», туман прокурори А. Ақромов «Дин ва ҳуқуқ» мавзусида маърузалар қилдилар.

Шунингдек, йигилишда таси раиси, вилоят ҳокими вилоят хотин-қизлар қўми-ўринбосари С. Хўжаева ви-

лоятда диний ишларнинг аҳволи ҳақида сўзлаб берди.

Йигилиш катнашчилари миллий урф-одатлар, анъаналар, кадриятлар, уларни бойитиш, асраб-авайлаш ва бунда хотин-қизларнинг тутган ўрни ҳақида ўзаро фикр алмашдилар.

Абдуҳамид ФОЗИЛОВ.

ЭЪЛОНЛАР, БИЛДИРУВЛАР

Ўзбекистон Республикаси «Нотариус» тўрисидаги қонуннинг бажорлигини юзасидан Тошкент вилояти Адлия Бошқармаси қўлида қайд этилган туман, шаҳарларда таъсис этилган хусусий амалиёт билан шўғулланувчи нотариуслик лавозимини эгаллаш истагини билдирган, олий юридик маълумотга, нотариан билан шўғулланиш ҳуқуқини берувчи лицензияга эга бўлган фўққорларни конкурсда қатнашиш учун таклиф этади.

Янгийўл шаҳри-1та
Чирчиқ шаҳри-1та
Зангиота тумани-1та
Қибрай тумани-1 та
Олмалик шаҳри-1та
Бўстонлик тумани-1та
Ўртачирчиқ тумани-1та

Тошкент вилояти Адлия бошқармаси маъмурияти.

Об-ҳаво

РЕСПУБЛИКА Гидрометеорология Бош бошқармасининг хабарига қўра 1—5 ноябрь кўнлари пойтахтимиз ва Тошкент вилоятида об-ҳавонинг ўзгариш келиши кўтилмоқда. Ҳафтанин биринчи ярмида тоғли туманларда кичка мудатли ёғингарчилик бўлиши эҳтимоли бор, ҳарорат бироз пасаяди. Кечалари 0—5, кўндуз кўнлари эса 11—16 даража иссиқ бўлади. Ҳафтанин иккинчи ярмида эса ҳарорат кечалари 3—8, кўндуз кўнлари 17—22 даражага кўтарилди.

Хамза туманидаги «ИРО-ДА-МВИ» хусусий фирмасининг йўқолган думалоқ муҳри ва бурчак штампини БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Тошкент шаҳар Мирзо Улўғбек туманидаги «Асал» масъулияти чекланган жамиятининг йўқолган думалоқ муҳри БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Тошкент вилояти матбуот акциядорлик жамиятлари уюшмасининг бошқаруви ва жамоаси «Тошқоқбирлаш» бошқаруви раисининг масъулияти, матбуот кооперацияси Фабриқаси, хизмат кўрсатган савдо ходими Антон Васильевич Липинг Бевақ вафот этганини муносабати билан шарҳуининг оила аъзоларига ва қариндошларига чўқур таъзия изҳор қилдилар.

Тошкент вилояти ҳокимлигининг меҳнат, иш билан таъминлаш ва аҳолини ижтимоий ҳимоялаш бошқармаси бошқармаси ходими М. Зокировга волидан муқтарамаси Ҳажал ва Зокированинг вафот этганини муносабати билан чўқур таъзия изҳор қилди.

СПОРТ *СПОРТ* *СПОРТ* *СПОРТ*

Футбол

КУБОК ЭГАСИ КИМ БЎЛАРКИН?

ОЛИЙ ТАБАҚА жамоалари ўртасидаги бу йилги мавсумнинг сўнги ўйинлари 13 ноябрда ўтказилди. Бирок, бу билан расмий ўрашувлар поёнига етмайди. Орадан тўрт кун ўтган «Истиқлол», «Навбахор», «Дўстлик» ва «Пахтакор» футболчилари Ўзбекистон Кубоғининг ярим финал ўйинларини ўтказиш

учун майдонга тушдилар. Ўзбекистон Футбол федерацияси ана шу тўрт жамоа ўртасида бўладиган ярим финал ўйинларининг мудатини белгилади. 17 ноябрда «Пахтакор» ўз майдонида «Дўстлик» жамоасини, «Навбахор» эса «Нефчи»ни қабул қилади. Жавоб ўрашувлари 21 ноябрда ўтказилади.

БРОНЗАГА РАҚОБАТ КУЧАЙМОҚДА

УЗОҚ МУДДАТ турнир жадалининг учинчи погонасини эгаллаб турган ва бронза медалларига жиддий даъвогар ҳисобланган вилоятимизнинг «Дўстлик» футболчилари мавсумнинг бориб қўйишмоқда. Сўнги 31-турда «Дўстлик»нинг ўз майдонида «Афросиёб»дан 2:3 ҳисобида мағлубиятга учраши ва «Навбахор»нинг ўз майдонида «Янгир»ни 3:0 ҳисобида мағлуб этиши наманганликларнинг жадалдаги мавқени баландроққа кўтарди. Ҳозирда 30 та ўрашувдан сўнг 62 очко ўтказган «Навбахор» бронза ўз асосий даъвогар ҳисобланади. «Дўстлик» ҳисобида

31 ўрашувдан сўнг 59, «Пахтакор»да 30 ўйиндан сўнг 56 очко бор. Олтин медалларга эса армиячилар ва «Нефчи» ўртасида қўлган давом этапти.

31-турнинг қолган ўрашувларларида кўйилган натижалар қайд этилди: «Насаф» — «Анджон» — 3:0, «Зарафшон» — «Сўғдиёна» — 1:1, «Атласчи» — «Нефчи» — 2:5, «Косонсой» — «Бухоро» — 3:2, «Трактор» — «Сурхон» — 3:1, «Пахтакор» — «Чилчор» — 5:0, «Хоразм» — МХСК — 2:4.

ФАЛАБА МУБОРАК, «МЕТАЛЛУРГ»!

Бекободнинг «Металлург» футболчилари келаси мавсумда олий табақдада қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритишди. Вилоятимиз вакиллари 43-турда Ҳаққулбодда маҳаллий «Норин» жамоасини 2:0 ҳисобида мағлубиятга учратганларидан сўнг иккинчи йўллама эгаси бўлишди.

Қўннинг «Темирўли» футболчилари анча барвақт биринчи йўлламами қўлга киритган эдилар. Соғиқ пахтакорчи Я. Капоров шогирдлари мухлислар ишончини оқлаб, энди Бекобод футбол шарофини республика биринчилигининг олий табақасида ҳимоя қилиш шарофига муяссар бўлишди.

Биринчи табақа жамоалари ҳисобида вилоятимиздан кўнлашган беш жамоанинг умумий кўрсаткичлари ёмон эмас. Утган йилги Тошкент вилояти чемпиони Зангиотанин «Лочин» футболчилари кўчилар гуруҳида сақланибгина қолмай, балки ҳўжумкор ўйин кўрсатиб, ҳозирда 65 очко билан еттинчи ўринни эгаллаб туришибди. Чирчиқнинг «Кимёгар» жамоаси тўғрисида ўзидан узрадалик фақат «Бўжале» футболчиларига омакдасизлар сафида қолмай, биринчи табақани тарқ этадиган бўлиши.

Кикбоксинг

ЯНА БИР ҲАҲОН ЧЕМПИОНИ

КУНИ КЕЧАГИНА бокс мухлислари Будапештда ниҳоясига етган ҳаҳон биринчилигида Руслан Чағавнинг ажойиб галабасидан ниҳоятда мамнун бўлишган эди. Мана, бугун кикбоксинг спорти шайхдолари тошкентлик Олмос Юсуфовни кутлашмоқда! Хорватиянинг Дубровник шаҳрида ўн биринчи ҳаҳон биринчилиги беллашувида Руслан Чағавнинг 49 мамлакатидан келган спортчилар баҳсида Олмос Юсуфов 71 кикбоксинг мухлислари ўрта-сида ҳаҳон чемпиони бўлибгина қолмай, мутархассислар ва мухлисларнинг назарига тушиб, энг маҳоратли спортчи сифатида тан олинди.

Мазкур ҳаҳон биринчилигида яна икки вакилимиз медал билан қайтдилар. Акмал Зокиров 51 килограммгача вазнлилар баҳсида, Владислав Резник мулқак оғир вазнда учинчи ўринни эгаллаб, бронза совриндори бўлдилар.

ВИЛОЯТ ИЧКИ ИШЛАР БОШҚАРМАШИ ХАБАР ҚИЛДИ

ТАЙЁРГА АЙЁР

ОҒИР иш қилмай, тайёрга айёр бўлишни хўш қўрадиган паркентлик омир мудир Д. Ш. олтинчи минг сўмдан ортиқ турарлиқ селитранни четга сотиб юбориб, харом бойлик орттирмакчи бўлди. Аммо, омир мудирининг бу нияти амалга ошмай қолди. Натижада, ўғирланган селитра омирорга қайтарилиб, мансабдор шахс ички ишлар бўлимига келтирилди.

ЎҒРИ ДОҒДА ҚОЛДИ

НОМАЪЛУМ шахс 15 октябрь кўни Чирчиқ шаҳар Марказий деҳқон бозори олдида тадбиркор М. Тўхтаюновнинг қўлидаги икки юз йигирма минг сўм пулни олиб қочмоқчи бўлганди, доғда қолди. Қўрилан чора-тадбирлар натижасида ушбу жиноят содири этган Э. Бехтиёр ҳибсга олинди.

ҚАЛБАКИ ҲУҲЖАТНИНГ МИСИ ЧИҚДИ

БЕКОВОД шаҳрида яшовчи, 6-қўриқли-таъмирлаш бошқармасида ҳайдовчи бўлиб ишлайдиган С. Неъматнинг қилмиши фож этилди. Унга бириктирилган «МАЗ-504» русули автоуоли «Зафар» ДАН масканида тўқтатилиб текширилганда, Ширин шаҳар ШВАЗ қорхонасидан Тошкент шаҳрида жойлашган «ЗОНТ» кичик қорхонасига қалбаки ҳўжжат билан 180.000 сўмлик 6 тонна металл олиб кетилганлиги аниқланди. Ташмаки энди қонун олдида жаовб берида.

ҚОНУН БАРЧАГА БАРОБОР

БЎСТОНЛИК тумани ички ишлар бўлимига Псков қишлоғида яшовчи, нафақахўр Файзуллаев Маҳкамбойнинг 14 бош эчкисини ўғирлаб кетиши, деган маълумот тушди. ИИБ ходимларининг сай-ҳаракатлари тўғрисида жиноят тез қўнда очилди. Уғирликни содири этган икки шахс Чимкент вилояти, Қозғўрт туманида яшовчи О. Абдулқосим ва шу вилоятнинг Сайрам туманида истикомат қилувчи К. Абдули кўлга олинди. Тергов ишлари давом этмоқда.

Аваз МУРОТОВ, Вилоят ИИБ Матбуот гуруҳи назари.

«ЛОЧИН» ПАРВОЗИГА ИНТИЛГАН «СЕМУРҒ»

МАЪЛУМКИ ўтган йили Тошкент вилояти биринчилигида Зангиотанин «Лочин» футболчилари қўлиб келиб, биринчи табақага йўллама олишган эди. «Лочин»нинг кўчилар гуруҳида ҳам парвози чўқи бўлмайди. Бу йилги вилоят биринчилигининг бош совриндори бўлган Янгибоднинг «Семурғ» футболчилари ҳам «Лочин» парвозига интилиб, ўйин қўрсатиш ниятидандилар. Яна уч кўндан сўнг вилоят чемпионлари жамоалари ўртасида Фарғона гуруҳида ўтказилган мусобақаларда «Семурғ», Қувасойнинг «Циомент» ўйинини «Уйчи», Жиззахнинг «Динамо», Анджон шаҳри ва Тошкентнинг «Шайхонтоҳур-Траст» жамоалари билан биринчи гуруҳда қатнашиш ҳуқуқини берадиган йўлламага даъвогарликни бошлашади. Р. Фабрисов шогирдлари 18 жамоа иштирокида ўтказилган вилоят биринчилигида шунчалик ҳўжумкор ва ишончли ўйин қўрсатдиларки, бундай натижа камдан-кам қайд этилади. Ҳақиқатан ҳам турнир жадалига бир назар ташланг-а! Янгибодлик футболчилар 34 та ўрашув ўтказиб, 32 тасида галабага эришдилар. Бор-ўйги икки ўйинни дўрдан қилиб, бирор марта ҳам мағлубиятга учрамадилар. 34 ўйинда ўз дарвозаларидан бор-ўйги 7 та тўп ўтказиб юборишининг ўзи химоячиларнинг маҳорати

Жамоалар	Ю	Д	М	Т/Н	О
«Семурғ» Янгибод	32	2	0	128:7	98
«Ҳазалкент»	27	5	2	116:16	86
«Истиқлол» Оққўрғон	22	6	7	85:32	72
«Хос» Бекобод	22	5	7	90:34	71
«Кимёгаравто» Ангрэн	23	2	9	85:34	71
«Соғдиёна» Зангиота	20	3	10	66:44	63
«Ҳалаба-Дин» Солдатск	18	6	10	80:48	60
«Келес»	15	4	15	57:58	49
«Олмалик»	14	5	15	61:53	47
«Парвоз» Ангрэн	15	1	18	59:73	46
«Циоментчи» Охангарон	11	4	19	51:79	37
«Оққўрғон» Оққўрғон	10	4	20	34:72	34
«Паркент»	10	2	22	36:95	32
«Турон» Паркент	8	1	25	36:103	25
«Посбон» Чирчиқ	9	1	24	28:68	25
«Зафар»	8	1	25	38:95	